

МАТЕРІАЛИ ІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
**«СУЧАСНА ПЕДАГОГІКА: ТЕОРІЯ,
МЕТОДИКА, ПРАКТИКА»**
(16-17 жовтня 2015 року)

Хмельницький
2015

УДК 37.01(063)
ББК 74.0я43
С 91

Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика. Матеріали
С 91 II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький,
16-17 жовтня 2015 року). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика»,
2015. – 180 с.
ISBN 978-966-916-024-9

У збірнику представлені матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика». Розглядаються загальні питання педагогіки та історії педагогіки, теорії та методики навчання, теорії і методики професійної освіти, соціальної, дошкільної педагогіки, теорії і методики виховання, а також питання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться питаннями педагогічної науки.

УДК 37.01(063)
ББК 74.0я43

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Байдік О.С. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я.....	8
Боднар Д.М. ОСМИСЛЕННЯ СЛОВЕСНОСТІ І ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ О.Р. МАЗУРКЕВИЧА.....	10
Гарагуц С.Л., Шимко А.Ф. ШЛЯХИ ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ – З НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО СЬОГОДНІ	12
Гусарова А.В. ПРОБЛЕМА СТІЙКОСТІ КУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ В СИСТЕМІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЯПОНІЇ)	15
Кабанова О.О. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ СЛІПОГЛУХОНІМИМИ ДІТЬМИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ІВАНА СОКОЛЯНСЬКОГО (1889-1960)	19
Лакіза А.А., Абрагам В.І. АКТИВІЗАЦІЯ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЗАСІБ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРА	21

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Анічкіна О.В. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ХІМІЧНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕТОДУ «МІКРОВИКЛАДАННЯ»	25
Безрук І.Ж. ФУНКЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	28
Вернер О.Ю. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ РОБОТІ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	32
Гаркавець О.М. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ 10 КЛАСІВ ЗНЗ	35
Гладіна В.Л. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ	38
Давидченко І.Д. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	42
Коваленко О.Ю. ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ».....	45

Левенець О.О. ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ В УЧНІВ 9 КЛАСУ ЗНЗ	47
Лихолет В.С. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНИХ НАВИЧОК ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ В УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ	50
Личкун С.В. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІГРОВИХ ПРИЙОМІВ В УЧНІВ 2 КЛАСУ ЗНЗ	53
Меркулова І.В. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ КУРСАНТІВ І СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗАСОБАМИ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	56
Мінько Д.С. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У 9 КЛАСІ ЗНЗ	59
Патієвич О.В. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАВЧАННЯ СТИЛІСТИЧНО УНОРМОВАНОГО НАУКОВОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-МАГІСТРАНТІВ ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	62
Радченко О.О. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ГОВОРІННІ В УЧНІВ 11 КЛАСУ ЗНЗ	67
Рожко І.В. ПЕДАГОГІЧНІ ПРИЙОМИ МУЗИЧНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ	71
Сердюк О.П. СТРУКТУРА КУЛЬТУРИ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ	73
Сльоза Н.В. МІСЦЕ ПІДРУЧНИКА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ У ФОРМУВАННІ ВМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ	75
Співак О.В., Сидоряк В.М. САМООСВІТА ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ «МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА»	79
Толмачова І.М. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	81
Троцюк М.В. ІГРОВІ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	84
Чорна С.А., Кордонська І.В., Бартко Ж.В. ВАРІЮВАННЯ МЕТОДІВ, ФОРМ, МЕТОДИЧНИХ ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ДІАГНОСТУВАННЯ І КОРИГУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ	87

Шмир М.Ф. САМОКОНТРОЛЬ І ЙОГО РОЛЬ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	89
---	----

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Тимченко А.М. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА	94
--	----

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Алфьорова Л.М. МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ КІЛЬКІСНОГО КОЕФІЦІЄНТА ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	98
---	----

Антипова Н.П. СЕЛЕКЦИОННО-ГЕНЕТИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ АГРОНОМОВ-ИССЛЕДОВАТЕЛЕЙ	102
---	-----

Бабух Н.В., Георгіце І.І. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	105
--	-----

Бакало О.М. АДАПТОВАНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	108
---	-----

Баюрко Н.В. ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ.....	111
--	-----

Бойчук А.П. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ).....	114
---	-----

Єрстова-Михалусь І.Б. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА ПАРАДИГМИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ.....	117
---	-----

Зельман Л.Н. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ	120
---	-----

Клєба А.І. ДИДАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ.....	122
---	-----

Кошелева Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	125
--	-----

Масліч С.В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ДПТНЗ «ВІННИЦЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ СФЕРИ ПОСЛУГ».....	128
Поліщук О.А. ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАННОСТІ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО АГРАРНОГО ЗАКЛАДУ	130
Сидорук А.В. МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	132
Соляр Л.В., Бережна Г.М., Кордонська А.В., Соляр А.П. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ	136
Фоменко Т.М. ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В АГРАРНИХ ВНЗ.....	140

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Сьомкіна І.С. СІМ'Я, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ, ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ	143
Шулик Т.В. ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ	146

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Пономаренко Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ АКРЕДИТАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	149
Самойленко О.А., Беседовська І.В. ТВОРЧА ГРУПА ЯК ФОРМА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА У СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ КОЛЕДЖУ	152
Семанчина В.О. КУЛЬТУРА УПРАВЛІННЯ КЕРІВНИКА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	155

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Блудова Ю.О. ЕТНОХУДОЖНІ ЦІННОСТІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО- ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	159
Вовк О.Р. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТА ГОТОВНОСТІ ДО МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ	161

Резков М.І.

РОЗВИТОК ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

В КОНТЕКСТІ ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ

МІЖЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ 164

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Рудницька-Юрійчук І.Р., Штерма Н.Б.

УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ

ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИВАЮЧИХ ІГОР НІКІТІНИХ..... 167

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Школьнік С.Я., Бешапошникова Т.В.

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПОГЛЯД НА ВИКОРИСТАННЯ

ТА ВПРОВАДЖЕННЯ КАЗОК В. СУХОМЛИНСЬКОГО

В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ЗНЗ..... 171

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Снігур О.М.

ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ УЧИТЕЛЯ..... 175

Отже, музичне сприймання є однією з складових музичної культури розвитку якої не можливо без розвитку та формування культури музичного сприймання.

Список використаних джерел:

1. Беляева-Экземплярская С. Н. О психологии восприятия музыки. – М.: Музыка, 1923. – 125 с.
2. Выготский Л. С. Психология искусства / Предисл. А. Н. Леонтьева; Комментар. Л. С. Выготского, В. В. Иванова; Общ.ред. В. В. Иванова. – 3-е изд. – М.: Искусство, 1986. – 573 с.
3. Костюк О. Г. Сприймання музики і художня культура слухача. «Наукова думка» Київ, 1965. – С. 121.
4. Лобова О. Формування основ музичної культури молодших школярів: теорія та практика: [Монографія] / Ольга Лобова. – Суми: ВВП «Мрія» ТОВ, 2010. – 516 с.
5. Моль А. Социодинамика культуры: Пер. с фр. / Предисл. Б. В. Бирюкова. Изд. 3-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 416 с.

Сльоза Н.В.

аспірант,

*Інститут природничо-географічної освіти та екології
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*

МІСЦЕ ПІДРУЧНИКА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ У ФОРМУВАННІ ВМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ

У сучасній системі освіти самостійна робота постає однією із найважливіших вимог до організації навчального процесу та є засобом його інтенсифікації. Адже саме уміння самостійної роботи є запорукою оволодіння учнями системними і міцними знаннями, засобом розвитку їх пізнавальних здібностей та формування таких якостей особистості як активність та самостійність. Ефективність самостійної роботи учнів визначається її продуманою організацією та використанням сучасних дидактичних засобів, серед яких провідне місце займає підручник.

Самостійна робота з підручником географії провідний спосіб формування предметної компетенції школярів, інструмент організації їх самоосвіти. Різні теоретичні та методичні підходи створення і використання підручників з географії та проблему самостійної роботи досліджують вітчизняні науковці у сфері географічної освіти: Л. П. Вішнікіна, Й. Р. Гілецький, С. Г. Кобернік, В. П. Корнеєв, М. Г. Криловець, Л. І. Круглик, Г. О. Ламекіна, Т. Г. Назаренко, О. Ф. Надтока, В. М. Самойленко, А. Й. Сиротенко, О. М. Топузов та ін.

Проблема висвітлення методичних аспектів формування умінь самостійної роботи учнів з підручником географії є надзвичайно актуальною та потребує спеціальних досліджень. Адже учнів мало привчають самостійно орієнтуватися в матеріалі підручника, раціонально працювати над засвоєнням

викладених у ньому теоретичних відомостей і свідомо, осмислено виконувати практичні завдання [2].

У зв'язку із введенням нових навчальних програм, до яких внесені зміни, пов'язані з розвантаженням їх змістовної частини, з'явилися оновлені видання з курсу 6 класу «Загальна географія» та курсу 7 класу «Материки та океани». Крім того у цьому році у результаті конкурсного відбору вчителі-географи вперше отримали можливість вплинути на те, за якими підручниками вивчатимуть курс «Материки та океани» учні 7-х класів. Нові видання доступні для відтворення на комп'ютерних пристроях у вигляді цифрових копій, які можливо завантажити з освітніх Інтернет-ресурсів. Перевагами використання даних електронних версій книг у шкільній географічній освіті є розширення обсягу подання інформації, можливість завантажити в один пристрій (планшет, телефон) напрацювання різних авторських колективів з певного курсу географії для вивчення чи повторення окремих тем та розділів, активізація навчальної діяльності учнів (спрощення виконання завдань пошуку необхідної інформації, можливості її копіювання).

У результаті проведеного аналізу нових навчальних видань нами були виявлені методичні можливості їх компонентів для здійснення самостійної навчальної діяльності як на уроці, так і вдома під час підготовки домашніх завдань.

Для успішного формування умінь самостійної роботи, навичок до самоосвіти матеріал підручника з фізичної географії має мати практичне спрямування, розвивати у школярів творчі здібності – здатність використовувати здобуті знання у нових ситуаціях. Ці завдання вирішують наступні особливості нових навчальних видань: доступність текстового наповнення, його системність та комплексність у відтворенні географічної картини світу з врахуванням психолого-педагогічних вікових та індивідуальних особливостей учнів основної школи; інтерактивність – подання матеріалу у формі діалогу, що сприяє вільній атмосфері навчальної діяльності; якісний та продуманий ілюстративний матеріал, що допомагає візуалізувати геопросторові об'єкти та явища, поглиблює знання учнів та передбачає наявність запитань та завдань для засвоєння; мотиваційна складова, що спрямована на розвиток пізнавальних інтересів учнів, та включає: блоки для вивчення основних тем з короткою інформацією про знання та уміння, які отримують учні у процесі вивчення теми; цікаві географічні факти викладені у рубриках; проблемно-пошукові завдання; теми та алгоритми цікавих географічних досліджень; різноманітність завдань та вправ, що є основою диференційованого навчання та спрямовані на розвиток умінь вчитися; поради, орієнтири для ефективного використання компонентів засобу навчання, зразки та алгоритми виконання робіт.

Учитель географії організовує самостійну діяльність учнів з навчальною книгою та окремими її складовими на різних етапах уроку (на етапі підготовки до сприйняття нового матеріалу, під час його опрацювання, на етапі закріплення вивченого) з використанням різних форм роботи (фронтальної, групової, парної, індивідуальної).

Відповідно до дидактичної цілі, якої вчитель географії намагається досягти на конкретному етапі уроку, доцільно використовувати різні види самостійної роботи з підручником: 1) з метою засвоєння нового теоретичного матеріалу: читання тексту, формулювання його головної думки, визначення ключових понять та термінів, складання плану, тез, згортання географічної інформації під час конспектування змісту теми; 2) для осмислення причинно-наслідкових зв'язків: створення графічно-знакових моделей, заповнення таблиць; 3) для мотивації та активізації навчальної діяльності: вирішення проблемних питань, дидактичні ігри; 4) з метою закріплення отриманих знань та подальшого формування вмінь і навичок їх використання – робота з методичним апаратом підручника (системою запитань і завдань, апаратом організації засвоєння)).

Підготовка учителя до організації роботи учнів з підручником була б не повною, якщо не відпрацьовувалися прийоми надання домашнього завдання. Основною метою домашнього завдання є удосконалення вмінь, навичок роботи з навчальною книгою, навичок самостійного здобуття знань, розвитку прийомів логічного мислення. Без виконання домашнього завдання навчальна інтелектуальна діяльність учнів буде малоефективна [1].

Ключовою умовою ефективного формування умінь самостійної роботи з навчальною книгою є використання у навчальному процесі вчителем географії продуманої системи завдань, спрямованої на застосування, поглиблення, систематизацію набутих знань, умінь та навичок на основі дій, які учні здійснюють за заздалегідь сформованими алгоритмами їх виконання з опосередкованою участю педагога. Наведемо приклади завдань для самостійної роботи за підручниками фізичної географії.

Завдання до теми «Гідросфера» (курс «Загальна географія»): 1. Визначте одним словом перелік термінів: а) айсберг, шельфова крига, береговий припай, дрейфуюча; б) витік, гирло, притоки. 2. Виключіть (закресліть) зайвий термін з переліку та коротко поясніть вибір: а) водні, біологічні, енергетичні, мінеральні, людські; б) реліктові, карстові, загатні, тектонічні, стічні. 3. Складіть план характеристики озера за параграфом підручника. 4. Використовуючи підручник, дайте відповідь на питання: А. Як змінюється температура поверхневих вод Світового океану залежно від географічного положення? Б. Чому льодовики утворюються навіть на екваторі? 5. Складіть таблицю спільних та відмінних рис річки та каналу. 6. Складіть схему причинно-наслідкових зв'язків виникнення наступних рухів води у Світовому океані: 1. Хвилі; 2. Цунамі. 7. Складіть схему: «Склад Світового океану».

Завдання до теми «Південна Америка» (курс «Материки та океани»): 1. Складіть план характеристики внутрішніх вод материка. 2. Використовуючи підручник, дайте відповіді на питання: А. Чому пасати краще зволожують Америку, ніж Австралію і Африку? Б. Чому більшість великих річок несуть свої води в Атлантичний океан? 3. Складіть таблицю спільних та відмінних рис фізико-географічного положення Південної Америки і Африки. 4. Доповніть схему причинно-наслідкових зв'язків, що пояснює формування узбережної природної зони перемінно-вологих лісів у Пд. Америці. 5. Опишіть пампу, використовуючи такі слова і словосполучення: родючі,

Парана і Уругвай, степ, нижні течії річок, рівнина, ґрунти, розораність.
6. Складіть схему «Расовий склад населення Південної Америки».

Завдання до теми «Ландшафти і фізико-географічне районування. Природні комплекси рівнин та гір» (курс «Фізична географія України»):

1. Складіть складний план до теми «Українські Карпати», використовуючи матеріали підручника (тема охоплює два параграфа). 2. Дайте відповіді на запитання за текстом підручника: А. На яких чинниках ґрунтується районування території України? Б. За якими ознаками розрізняють природні та антропогенні ландшафти? 3. Виправте помилки в описі природної зони (закресліть неправильне та надпишіть вірне). Зона степу займає 40% території країни та є найменшими природним комплексом на півночі України. Має гірський рельєф, субтропічний клімат, що характеризується найбільшою кількістю опадів. Поширені дерново-підзолисті ґрунти та природна лісова рослинність, яка збереглася в еталонному вигляді лише у заповідниках. 4. Складіть порівняльну таблицю географічного положення природних зон лісостепу і мішаних лісів. 5. Складіть схему «Одиниці фізико-географічного районування». 6. Створіть модель (малюнок) «Висотні пояси Кримських гір».

Самостійна робота учнів з підручником охоплює весь процес навчання географії за специфічної ролі вчителя та розрахована на впровадження її в систему уроків та в позаурочну роботу учнів. Запорукою успішного формування умінь самостійної роботи є методично продумана співпраця суб'єктів навчання, що передбачає вдосконалення загальнонавчальних умінь та навичок з подальшим оволодінням учнями системою прийомів роботи з підручником, що ведуть до розвитку їх пізнавальної самостійності.

Список використаних джерел:

1. Організація роботи учнів з підручником у процесі навчання біології в 6-8 класах [Текст]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Горяна Лариса Григорівна; Київський міський педагогічний ун-т ім. Б.Д.Грінченка. – К., 2004. – С. 129.

2. Назаренко Т. Г. Методичні особливості роботи вчителя географії з підручником для профільного рівня навчання / Назаренко Т. Г. // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол.; наук. ред. – О. М. Топузов] – К.: Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – С. 558-565.